

MŁODZIEŻOWY OŚRODEK WYCHOWAWCZY NR 4

00-773 Warszawa, ul. Dolna 19

Sekretariat tel./fax./22/ 841-25-34

REGON: 000230042

NIP: 521-12-66-453

Tel./Fax./0-22/ 840 28 68

e-mail : sekretariat.mow4@eduwarszawa.pl

L.dz. –MOW-4 /362/2025

Warszawa, 8 maja 2025 r.

BIURO RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH	
WPL.	2025 -05- 12
ZAL.	NR .....

Pani
Katarzyna Kopystyńska
Zastępca Dyrektora Zespołu
Krajowego Mechanizmu Prewencji
Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich
Al. Solidarności 77
00-090 Warszawa

Skarżona Pani Dyrektor,

w związku z raportem KMP. 573.16.2024.KB Krajowego Mechanizmu Prewencji Tortur z wizytacji Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego nr 4 w Warszawie, przekazuję odpowiedzi na pytania oraz zalecenia w nim zawarte.

Pytanie: W jaki sposób obecnie wykorzystywana jest izba chorych?

Informuję, że izolatka dla chorych co do zasady była i jest użytkowana zgodnie z jej przeznaczeniem tj. umieszczani są w niej wyłącznie wychowankowie, którzy wymagają odizolowania od grupy ze względów zdrowotnych (infekcje, choroby zakaźne). Jak wyjaśniano podczas wizytacji, przypadek pobytu w izolatce nieletniego tuż po chorobie był incydentalny.

Pytanie: Czy zdarzają się sytuacje, w których w izbie chorych umieszczani są zdrowi nieletni? Jeżeli tak, jakie to są sytuacje?

Nie ma przypadków, by w izolatce dla chorych byli umieszczani nieletni bez wskazań medycznych.

Zalecenie 1: prowadzenie regularnych szkoleń dla pracowników w zakresie rozpoznawania przejawów tzw. drugiego życia i zapobiegania temu zjawisku.

Samo zjawisko tzw. drugiego życia jest procesem, który ewoluuje, pojawiają się nowe mody i przejawy. Pracownicy MOW 4, z racji wykształcenia oraz poznając je empirycznie podczas swojej pracy, sami są niejako ekspertami w tej dziedzinie i trudno znaleźć ofertę

szkoleniową, która będzie zawierała nowe informacje z tego zakresu. Jak wspomniano w raporcie, pracownicy ośrodka na bieżąco reagują na wszystkie niepokojące sytuacje. Proszę o ewentualne wskazanie rekomendowanych szkoleń z tej dziedziny.

Zalecenie 2: Umieszczanie w izbie chorych wychowanków wyłącznie ze względu na zły stan zdrowia.

Zalecenie będzie zrealizowane. Jak wspomniano wcześniej, w izolatce co do zasady są umieszczani nieletni wyłącznie ze wskazaniami medycznymi.

Zalecenie 3: Przeprowadzanie kontroli osobistej zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.

Zalecenie będzie zrealizowane. Podczas posiedzenia Rady Pedagogicznej w dniu 08.05.25 r. dyrektor przypomniał pracownikom obowiązującą w placówce procedurę dot. przeprowadzania kontroli osobistej i zobowiązał do jej bezwzględnego przestrzegania.

Zalecenie 4: Opracowanie procedury stosowania środków przymusu bezpośredniego w placówce i zapoznanie personelu z jej treścią.

Zalecenie zostało zrealizowane. „Procedura stosowania środków przymusu bezpośredniego w MOW nr 4” została opracowana, zaopiniowana przez Radę Pedagogiczną (zgodnie ze statutem ośrodka) i wprowadzona zarządzeniem dyrektora z dn. 08.05.2025 r.

Zalecenie 5: każdorazowe odbieranie zgody od przedstawicieli ustawowych wychowanków na świadczenia medyczne w sytuacjach, w których ustawa o zawodach lekarza i lekarza dentysty wymaga ich zgody, a dodatkowo – w przypadku nieletnich, którzy ukończyli 16 lat – także ich zgody.

Zalecenie będzie realizowane. Poinformowano wszystkich pracowników ośrodka oraz oddelegowaną do placówki przez ZOZ pielęgniarkę o konieczności odbierania stosownych zgód i dokumentowania tego faktu.

Zalecenie 6: dokumentowanie obrażeń za pomocą specjalnego formularza do oznaczania obrażeń, zawierającego mapy ciała do ich umiejscowienia, który wraz ze zdjęciami obrażeń (wykonywanymi za zgodą podopiecznych) powinien zostać włączony do dokumentacji medycznej.

System ochrony zdrowia i przepisy regulujące funkcjonowanie młodzieżowych ośrodków wychowawczych nie przewidują, w jakim trybie miałyby się odbywać badanie lekarskie wychowanka bezpośrednio po przyjęciu do placówki. Badanie u lekarza pierwszego kontaktu wymaga złożenia stosownej deklaracji oraz wcześniejszego umówienia na wizytę, na którą trzeba oczekiwać nawet kilka dni. Z uwagi choćby na braki kadrowe w służbie zdrowia i problemy z zarejestrowaniem się na zwykłą wizytę w związku z chorobą, trudno oczekiwać, że lekarz w przychodni rejonowej podejmie się przeprowadzenia badania przyjmowanego do placówki wychowanka. Nie ma też możliwości przeprowadzenia badania na SOR, bowiem tam

przyjmowane są wyłącznie osoby w stanie zagrażającym zdrowiu i życiu. Dodatkowo badanie takie wymaga zgody opiekuna prawnego, zgody telefoniczne są często kwestionowane ze względu na brak wiarygodności- co jest zrozumiałe. Oddelegowana przez ZOZ pielęgniarka jest pielęgniarką szkolną i w zakresie obowiązków oraz kompetencji nie ma przeprowadzania wskazanych w zaleceniu badań. **Zalecenie nr 6 jest zatem niemożliwe do zrealizowania z przyczyn nieleżących po stronie placówki.**

Zalecenie 7: Przeszkolenie personelu z Protokołu stambulskiego oraz stosowanie się do zawartych w nim wytycznych.

W związku z brakiem na rynku oferty dotyczącej szkoleń ze opisanego w zaleceniu obszaru, proszę o ewentualne wskazanie rekomendowanych instytucji, które podejmą się przeprowadzenia szkolenia z tej dziedziny. Jednocześnie informuję, że na chwilę obecną zalecenie zostało zrealizowane w formie samokształcenia, poprzez przekazanie pracownikom przez dyrekcję w formie elektronicznej dostępnego m.in. na BIP Rzecznika Praw Obywatelskich podręcznika „PROTOKÓŁ STAMBULSKI. Podręcznik skutecznego badania i dokumentowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania”. Wszyscy pracownicy pedagogiczni zostali zobowiązani do zapoznania się z nim i potwierdzenia tego faktu podpisem na stosownej liście.

Zalecenie 8: Zapewnienie, by wszelkie podpisywane przez wychowanków oświadczenia i kluczowe z punktu widzenia ich praw i obowiązków dokumenty były tłumaczone na język dla nich zrozumiały; w przypadku problemów z komunikacją należy korzystać z pomocy tłumacza; tłumaczenie dokumentów przez tłumacza powinno być odnotowywane na dokumencie (z podpisem i pieczęcią); KMPT rekomenduje też odnotowywanie w dokumentacji ewentualnych trudności w komunikacji z podopiecznym, jak również informacji, w jakim języku komunikuje się wychowanek oraz czy i w jaki sposób nastąpiło tłumaczenie.

Zalecenie zostanie zrealizowane po pozyskaniu środków finansowych z organu prowadzącego (dyrektor MOW 4 uzyskał z Biura Edukacji m. st. Warszawy zapewnienie, że niezbędne pieniądze na ten cel zostaną przekazane do budżetu placówki). Planowane jest opracowanie tłumaczeń kluczowych dokumentów na języki: ukraiński, rosyjski oraz angielski. Obecnie trwa ustalanie, jakie dokumenty należy przetłumaczyć, następnie zostaną rozesłane zapytania ofertowe do tłumaczy, w celu ustalenia wartości tłumaczeń dokumentów. Realizacja zalecenia jest planowana do 31.12.2025 r. Ewentualne trudności w komunikacji z podopiecznym i informacje o języku będą odnotowywane na bieżąco w dokumentacji nieletnich.

Zalecenie 9: Zamontowanie skrzynki skarg, z której wychowankowie i inne osoby (pracownicy, osoby odwiedzające) będą mogli korzystać w warunkach zapewniających poufność.

W ośrodku od wielu lat jest zamontowana skrzynka na anonimowe skargi i wnioski. Znajduje się ona na ogólnodostępnym korytarzu na I piętrze i była wskazywana przedstawicielkom KMPT podczas wizytacji. Informacje o funkcjonowaniu takiej skrzynki można znaleźć chociażby w protokołach po kontroli sądu nadzorującego placówkę z lat ubiegłych. Wątpliwości wizytujących z KMPT wzbudziło jedynie, czy znajduje się ona poza zasięgiem kamer. Jednak, pomimo, że w pobliżu jest kamera monitoringu, nie obejmuje ona swoim zasięgiem samej skrzynki i nie ma możliwości identyfikacji osoby korzystającej ze skrzynki.

Zalecenie 10: wyeksponowanie w przestrzeniach wspólnych (np. na tablicach informacyjnych na korytarzach, przy wejściu do placówki), do których dostęp mają zarówno wychowankowie, jak i osoby odwiedzające, danych teleadresowych instytucji, do których nieletni lub inna osoba mogłaby się zwrócić w przypadku naruszenia praw wychowanka.

W dniach wizytacji takie informacje znajdowały się na tablicy na korytarzu internatu oraz w gabinecie pedagoga/psychologa, były okazywane podczas oględzin ośrodka przez przedstawicielki KMPT. Zgodnie z sugestiami wizytujących, lista instytucji będzie poszerzona o kontakt do Biura Rzecznika Praw Obywatelskich.

Zalecenie 11: Odstąpienie od stosowania wobec podopiecznych sankcji zbiorowych.

W MOW nr 4 nie były i nie są stosowane sankcje zbiorowe, problem ten nie był też sygnalizowany przez przedstawicielki KMPT podczas rozmowy z dyrektorem, podsumowującej wizytację. Niemniej podczas posiedzenia Rady Pedagogicznej w dn. 08.05.2025 r. dyrektor placówki profilaktycznie przypomniał członkom rady, że takie praktyki są niedozwolone.

Zalecenie 12: Poprawę warunków bytowych w placówce przez remont i doposażenie pomieszczeń.

Pomieszczenia ośrodka są na bieżąco remontowane, odświeżane i doposażane. Ich zaobserwowany stan wynika z faktu, że wychowankowie jako osoby mające problemy z socjalizacją, pochodzące często z rodzin dysfunkcyjnych nie mają wdrożonych nawyków poszanowania mienia, niejednokrotnie nawet własnego. Co roku zakupowane są nowe łóżka, szafki, malowane sypialnie, świetlice, toalety. W części sypialni znajdowały się podczas wizytacji tablice korkowe na własne dekoracje wychowanków, jednak są one niewykorzystywane i niszczone przez podopiecznych. Wbrew stwierdzeniom w raporcie (brak sprzętu audiowizualnego), w świetlicach znajdują się telewizory z dostępem do internetu, wychowankowie mają dostęp do komputerów w pracowni komputerowej, jest też bogata oferta gier planszowych, w tym edukacyjnych i terapeutycznych. Z uwagi na zniszczenia dokonywane przez podopiecznych, nie są one wyłożone w świetlicach, lecz dostępne w bibliotece i wypożyczane na prośbę chłopców. W trakcie wizytacji nie padło pytanie o tego rodzaju wyposażenie. Zajęcia plastyczne z powodzeniem odbywają się w świetlicach lub klasach

lekcyjnych, gdzie są ku temu warunki, o czym świadczą wystawy prac wychowanków na terenie ośrodka. W kwestii mokrych ubrań i bielizny porozwieszanych w sypialniach, wychowankowie rozwieszają je bez wiedzy i zgody wychowawców, co jest im każdorazowo wskazywane jako nieprawidłowe. Od kilku lat (od czasu wejścia w życie rozporządzenia MEN, w którym zawarto standardy wyposażenia w placówkach typu MOW), w ośrodku funkcjonuje pomieszczenie, w którym wychowankowie mogą samodzielnie prac i suszyć odzież i bieliznę, znajdują się tam pralki, rozkładane suszarki na ubrania oraz sznurki do suszenia. Pomieszczenie to było również okazywane wizytującym, a informacje o nim zawarto wcześniej w różnych wystąpieniach pokontrolnych. Nadmienić należy również, że Sanepid w trakcie kontroli wydał zalecenie, zgodnie z którym odzież, bielizna i ręczniki nie mogą być suszone w pomieszczeniach sypialnych.

Wspomniane rozporządzenie nie wskazuje również konieczności wyposażenia sypialni w biurka, krzesła, czy dodatkowe oświetlenie. W ramach realizacji zalecenia w okresie wakacyjnym zostaną odświeżone pomieszczenia wychowanków oraz zakupione do sypialni elementy dekoracyjne. Organ prowadzący zadeklarował przekazanie na ten cel środków finansowych, o które dyrekcja ośrodka wystąpi po oszacowaniu kosztów remontu i zakupów.

Zalecenie 13: demontaż krat w pomieszczeniach, w których przebywają nieletni.

Zalecenie nie może być zrealizowane z uwagi na niosące za sobą zagrożenie dla zdrowia i życia wychowanków. Kraty w oknach na parterze i w pomieszczeniach na poziomie -I mają na celu zabezpieczenie mienia placówki przed kradzieżą i włamaniem, czy wtargnięciem osób postronnych. Natomiast w oknach na 1. piętrze oraz poddaszu służą zapewnieniu maksymalnego bezpieczeństwa wychowankom. W placówce przebywają nieletni umieszczeni postanowieniem sądu, często szczególnie w początkowej fazie nieakceptujący pobytu w placówce. Pomimo regularnych wyjść na zewnątrz zdarza się, że podejmują ryzykowne oraz trudne do przewidzenia i racjonalnego wyjaśnienia próby ucieczek, które stanowią poważne zagrożenie dla ich zdrowia i życia (skok z dużej wysokości, wyjście przez okno na poddaszu na dach, czy ucieczka po związanej bieliznie pościelowej- takie incydenty miały miejsce, uciekano z pomieszczeń pozbawionych krat). Rozstrzygając pomiędzy hipotetycznym niekorzystnym wpływem widoku krat na samopoczucie wychowanków, a ryzykiem, które kilka razy się zmaterializowało- próbami ucieczek niosącymi za sobą realne zagrożenie dla zdrowia i życia, demontaż krat nie wydaje się być właściwą decyzją. Nie sprawdzily się również alternatywne sposoby- zabezpieczanie okien przed całkowitym otwarciem przez umieszczenie w ścianie poziomej sztaby metalowej (takie rozwiązanie istnieje w części pomieszczeń). Latem w upalne dni nie ma możliwości szerokiego otwarcia okien i wychowankowie uskarżają się na uciążliwą również w nocy wysoką temperaturę w pomieszczeniach.

Wydaje się również, że panująca w placówce życzliwa atmosfera, podejście personelu, bogata oferta zajęć, częste wyjścia poza ośrodek i urlopowanie nieletnich w sposób istotny i wystarczający minimalizują potencjalne negatywne odczucia związane z widokiem krat.

Zalecenie 14: poszerzenie szkoleń kadry o zagadnienia: komunikacji interpersonalnej, umiejętności radzenia sobie w sytuacjach trudnych i konfliktowych (w tym deeskalacji napięć i konfliktów), sposobu postępowania z osobami w spektrum autyzmu oraz ADHD, przeciwdziałania wypaleniu zawodowemu, międzynarodowych standardów ochrony praw człowieka i praw dziecka.

Sposób realizacji: Wszystkie środki finansowe przeznaczone w budżecie ośrodka na dany rok są wydatkowane na różne formy doskonalenia zawodowego: indywidualne i grupowe. W placówce co roku odbywają się szkolenia kadry, pracownicy mają możliwość zgłaszania interesującej ich tematyki. Kadra pedagogiczna w styczniu 2025 r. odbyła wcześniej zaplanowane w ramach planu doskonalenia zawodowego szkolenie „Praca z dzieckiem z zaburzeniami ze spektrum autyzmu”. Organ prowadzący (Biuro Edukacji m. st. Warszawy) zadeklarował pomoc w organizacji przez Warszawskie Centrum Innowacji Edukacyjno- Społecznych i Szkoleń wymienionych w zaleceniach szkoleń, dla pracowników wszystkich młodzieżowych ośrodków wychowawczych prowadzonych przez m. st. Warszawa. Szkolenia zostaną również ujęte w planie nadzoru pedagogicznego dyrektora MOW nr 4 na rok szkolny 2025/2026 i będą realizowane w miarę posiadanych środków finansowych.

Zalecenie 15: Zapewnienie superwizji, prowadzonej przez zewnętrznego eksperta, wszystkim pracownikom Ośrodka.

W bieżącym roku szkolnym, od listopada ub. r. do czerwca b.r. pracownicy mają możliwość skorzystania z superwizji w ramach projektu „Superwizja dla osób pracujących z młodzieżą”, obejmującego superwizje indywidualne, grupowe oraz zespołowe, realizowanego przez Ośrodek Pomocy i Edukacji Psychologicznej Intra na zlecenie Urzędu m.st. Warszawy. Wszyscy pracownicy zostali poinformowani o możliwości udziału w projekcie. Natomiast na przyszły rok szkolny, w porozumieniu z organem prowadzącym, planowane jest zapewnienie pracownikom superwizji w Poradni Specjalistycznej Młodzieżowy Ośrodek Profilaktyki i Psychoterapii "MOP" przy ul. Boryszewskiej 4. W chwili obecnej trwają ustalenia dotyczące formy i zakresu współpracy.

z powrotem

DYREKTOR

mgr Marcin Sztyk